

STORTINGET

Innst. 292 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:89 S (2020–2021)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Morten Ørsal Johansen, Kjell-Børge Freiberg og Jon Georg Dale om utflytting av det sammenslåtte GIEK og Eksportkreditt til Ålesund og Bergen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen behandle sammenslåingen av GIEK og Eksportkreditt i tråd med de statlige retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og flytte aktiviteten ut av Oslo gjennom å legge hovedkontor og avdelingskontor til Ålesund og Bergen.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra

Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til at regjeringen har besluttet å slå sammen Eksportkreditt Norge AS (Eksportkreditt) og Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) til en ny etat underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Sammenslåingen skal være gjennomført senest 1. juli 2021. Komiteen merker seg at det nå er avgjort at navnet vil bli Eksportfinansiering Norge. Komiteen vil gi ros for navnevalget, som er både jordnært og forståelig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen i mandatet til interimsstyret slår fast at den nye etaten skal lokaliseres i Oslo. Det skrives videre følgende om lokalisering:

«Virksomheten skal søkes lokalisert i Groruddalen eller i tilsvarende område der virksomheten vil gi størst bidrag til utviklingen i Oslo og sentrale kommuner i Oslo-området.»

Flertallet merker seg dette.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at forslagsstillerne ønsker å flytte etaten ut av Oslo gjennom å legge hovedkontor og avdelingskontor til Ålesund og Bergen. Dette flertallet er i utgangspunktet positive til å spre statlige arbeidsplasser i hele landet. Dette flertallet viser til at denne saken ikke er en prinsipiell sak om lokalisering av statlige arbeidsplasser.

Dette flertallet viser til høringsinnspillene som er kommet, og registrerer at det er både støtte for og motstand mot forslaget. Videre merker dette flertallet seg at blant høringsinnspillene som er for en ut-

flytting, er det ulike synspunkter om hvor lokaliseringen bør skje.

Komiteen vil vektlegge betydningen av at målet med sammenslåingen av Eksportkreditt og GIEK må være å styrke det næringspolitiske virkemiddelapparatet og eksportfinansieringstilbudet i en tid hvor Norge har et stort behov for økt satsing på eksport. Komiteen mener dette må være et førende mål for det nye sammenslåtte selskapet.

Komiteen viser til at GIEK og Eksportkreditt har svært viktige oppgaver i håndteringen av konsekvensene som følge av koronapandemien. Det vil derfor være viktig å gjennomføre den pågående sammenslåingen på en måte som ikke rammer GIEK og Eksportkreditts evne til å være et redskap for eksportbedrifter i hele landet. Det vises i denne forbindelse også til at GIEK har fått i oppdrag å administrere flere midlertidige ordninger som følge av pandemien, og at det er viktig at de kan videreføre disse oppgavene som et ledd i krisehåndteringen.

Komiteen har merket seg at flere representanter fra den maritime næringen i høringen har tatt til orde for en større regional tilstedeværelse for Eksportfinansiering Norge. Komiteen har forståelse for et slikt standpunkt, både for å ha en geografisk spredning av statlige arbeidsplasser, og fordi geografisk tilstedeværelse nær eksportmiljøene som skal betjenes, er viktig.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil ikke flytte hovedkontoret fra Oslo, men vil be regjeringen starte et utredningsarbeid med målsetting om å etablere sterke regionale tilstedeværelse i nærheten av de viktigste eksportmiljøene rundt om i landet. En slik etablering av regionkontorer må bygge på mulighetene for å gjøre statlige arbeidsplasser mer stedsuavhengige og lokalisert i tilknytning til de viktigste eksportmiljøene som bruker tjenestene til Eksportfinansiering Norge.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en sterkere regional tilstedeværelse for Eksportfinansiering Norge, ut fra en målsetting om sterkere regional tilstedeværelse i viktige eksportregioner, og komme tilbake til Stortinget med saken.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener virkemiddelapparatet må ha en sterk regional forankring om vi skal klare å skape nye jobber, utnytte næringsmuligheter og øke eksporten innenfor nye næringer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen siden 2013 har kuttet betydelig i de regionale næringsutviklingsmidlene. Dette har svekket mulighetene for å kun-

ne drive aktiv næringsutvikling lokalt, og svekker Norges evne til å skape fremtidens jobber.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at næringslivet møter et virkemiddelapparat som forstår lokale utfordringer, og som gjennom nær og tett dialog bidrar til å utløse den verdiskapingen virkemidlene er utformet for.

Disse medlemmer registrerer at mange av høringsinnspillene beskriver en virkelighet der dette ikke er tilfelle. Innspillene understreker viktigheten av at regjeringens nedbygging av regionenes rolle i næringsutviklingen reverseres, og at det statlige virkemiddelapparatets tilstedeværelse i hele landet styrkes. Dette kan eksempelvis skje gjennom å styrke eksisterende og opprette nye regionskontor for sentrale virkemiddelsaktører.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan tilstedeværelsen av det statlige virkemiddelapparatet for næringslivet i hele landet kan styrkes.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som styrker regionenes rolle i næringsutviklingen.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har prioritert utbygging av infrastruktur, i tillegg til en kraftig økning i bevilgningene til næringsrettet forskning og innovasjon. Dette er en målrettet satsing på distriktene. Flertallet mener at samferdselspolitikken er et av de aller kraftigste virkemidlene for å bygge by og land sammen. En god samferdselspolitikk vil skape god vekst og utvikling over hele landet. Utbygging av vei og bane sørger for at varer og tjenester kommer raskere fram, og gjør avstand kortere.

Flertallet viser til at de regionale forskningsfondene (RFF) gir fylkeskommunene mulighet til å prioritere forskningsinnsats ut fra regionens muligheter og fortrinn. Evaluering av ordningen viser at RFF lykkes godt med å mobilisere og kvalifisere ikke-forskningsaktive bedrifter til nasjonale og internasjonale virkemidler for forskning. Flertallet er derfor glad for at ordningen er tilpasset regionreformen ved at det er opprettet ett fond for hvert av de nye fylkene og det er innført en ny forskrift gjeldende fra 1. januar 2020.

Flertallet viser til at investering i forskning og innovasjon er avgjørende for å sikre vekst og utvikling i hele landet. Slike investeringer vil være en motor for bærekraftig vekst og gir oss flere bein å stå på i møtet med

store samfunnsutfordringer. Forskning og innovasjon gjør at bedriftene kan utvikle nye produkter, tjenester og løsninger samtidig som det skapes nye jobber og bransjer. Flertallet viser til at regjeringen har styrket innsatsen på næringsrettet forskning og innovasjon med mer enn 5 mrd. kroner i perioden etter 2013. Flertallet viser til at Innovasjon Norge bidro med totalt 6,7 mrd. kroner i 2018. Nær halvparten av dette gikk til virksomheter innenfor virksomhetsområdet distriktsrettet investeringsstøtte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den betydelige oppmerksomheten saken om Eksportfinansiering Norge har fått, og at denne oppmerksomheten omhandler langt mer enn selve forslaget om å flytte selskapets hovedkontor. Disse medlemmer er bekymret for utviklingen i norsk eksport. De siste tiårene har få land tapt større markedsandeler i verdenshandelen enn Norge, og målt i euro eller dollar har norsk eksport vært fallende de siste årene. Dette gjelder uavhengig av om vi ser på eksporten med eller uten olje og gass. Forutsetter vi at eksport er en indikasjon på næringslivets konkurransedyktighet, er dette et tegn på at norske eksportbedrifter har tapt konkurransekraft siden 2013.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig folkeparti, viser til at norsk fastlandseksport fortsetter å ha en stabil vekst, til tross for et krevende år for norsk næringsliv. De siste tallene viser at fastlandseksporten av varer endte på over 25 mrd. kroner i februar, en økning på 1,1 prosent fra tilsvarende måned i fjor.¹

Flertallet vil påpeke at det har vært en stabil vekst i eksporttallene i hele denne regjeringsperioden. Tall fra SSB viser at i denne regjeringsperioden har den totale fastlandseksporten økt med 108,6 mrd. kroner. I perioden 2008–2013 var økningen på 7 mrd. kroner².

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig folkeparti viser til regjeringens tiltak for å tilrettelegge for flere norske eksportbedrifter, og for å bidra til mer norsk eksport av varer og tjenester, blant annet gjennom etablering av en ny eksportenhhet. Enheten skal bidra til koble bedriftene og virkemiddelapparatet sammen med markedsmulighetene i verden. Enheten skal forvalte 75 mill. kroner og sikre medvirkning og medfinansiering fra næringslivet. Dette vil gi en styrket strategisk satsing på arbeidet med eksportfremme. Det kommer i tillegg til de ressursene de

øvrige aktørene i det eksportrettede virkemiddelapparatet disponerer (Innovasjon Norge, Sjømatrådet, Norwep, GIEK, Eksportkreditt Norge AS og utenriksstasjonene).

Disse medlemmer viser til den viktige rollen Innovasjon Norge spiller i arbeidet med eksportfremme, både gjennom sine distriktskontor og sine kontor i utlandet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil peke på at lokaliseringen av Eksportfinansiering Norge er en sentral, men likevel liten del av en samlet norsk eksportpolitikk. At virkemidlene oppleves som tilgjengelige og at vi har konkurransedyktige ordninger i forhold til land vi konkurrerer med, er viktig. Disse medlemmer merker seg at de eksisterende virkemidlene i Eksportfinansiering Norge treffer smalt sammenlignet med tilsvarende ordninger i andre land, både hva gjelder bransjer og type finansieringsordninger. Det bør blant annet være en målsetting at finansieringsordningene i større grad kan bidra til omstilling og investeringer i miljøteknologi og «grønne» løsninger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Kristelig folkeparti, mener det er viktig at virkemidlene for norsk næringsliv er treffende og tilgjengelige for flere bransjer, ikke minst også for eksportører i nye grønne næringer. GIEK har et økende omfang av søknader fra et bredt spekter av næringer, som for eksempel fornybar, forsvarsindustrien, havbruk og en rekke fastlandsindustrier. Gjennom å nå ut til brukere i hele landet som omstiller seg, og særlig nye eksportører i næringer som tradisjonelt har brukt eksportfinansiering lite, vil dette bidra til omstilling og nye grønne løsninger.

Flertallet viser til at regjeringen i 2018 satte i gang en helhetlig gjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Formålet med gjennomgangen er å sørge for at vi får mest mulig verdiskaping og lønnsomme arbeidsplasser innenfor bærekraftige rammer ut av midlene som kanaliseres gjennom virkemiddelapparatet. Gjennomgangen skulle bl.a. bidra til ryddige grenseflater og avklarte roller, brukervennlighet og et godt samspill mellom virkemidlene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er uheldig at regjeringen ikke har lagt frem en helhetlig gjennomgang av virkemiddelapparatet. Denne gjennomgangen har vært etterlyst flere ganger, og vil være helt nødvendig for å sikre en ny retning for eksportpolitikken. Norge bruker betydelig mindre ressurser enn sammenlignbare land på å fremme norsk eksport. Eksporthandlingsplanen regjeringen la frem i høst, adresserer ikke denne problemstillingen, til tross for at behovet for nye og kraftfulle tiltak er stort.

1. <https://www.ssb.no/utenriksokonomi/artikler-og-publikasjoner/solid-handelsoverskudd>

2. <https://www.ssb.no/statbank/list/muh>

Disse medlemmer har som mål å snu den negative utviklingen i handelsbalansen og vil prioritere en aktiv næringspolitikk og en betydelig satsing på eksportfremme for å få til dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at områdegjennomgangen ble ferdigstilt i januar 2020 og ga en rekke anbefalinger om innretning og organisering av virkemiddelapparatet. Berørte aktører, fylkeskommuner og andre interessenter har vært involvert i arbeidet gjennom møter, intervjuer og foreleggelse av rapportutkast.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i 2020 startet arbeidet med oppfølgingen av gjennomgangen, og prosessen er nå i full gang. Disse medlemmer imøteser dette arbeidet utover i 2021.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Menon-rapporten «Kan Norge tette eksportgapet?» fra august 2020, der det fremgår at offentlige aktører for eksportfremme i flere OECD-land går bort fra rollen med primært å støtte opp om eksisterende eksport til å legge grunnlaget for framtidig eksport gjennom oppbygging av nasjonal eksportkapasitet. Disse medlemmer mener at det må vurderes om Eksportfinansiering Norge bør ha et lignende mandat og dermed spille en mer aktiv rolle innen eksportfremme blant norske bedrifter. Disse medlemmer ser det også som et mål å øke Eksportfinansiering Norges engasjement innen SMB-segmentet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide mandatet til Eksportfinansiering Norge. Utvidelsen skal særlig legge til rette for at det etableres gode eksportfinansieringsordninger for grønn omstilling, kommersialisering oppskalering og internasjonalisering.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det bes om en utvidelse av mandatet til Eksportfinansiering Norge, særlig for grønne eksportprosjekter både i en piloteringsfase, og ved skalering og kommersialisering i Norge. Disse medlemmer viser til at det allerede finnes virkemidler for grønn næringsutvikling i Innovasjon Norge og Forskningsrådet, både generelle virkemidler og spesifikke virkemidler som blant annet Grønn plattform og Miljøteknologiordningen. Det er ikke hensiktsmessig å etablere dupliserende virkemidler hos ulike virkemiddelaktører.

Disse medlemmer vil trekke frem norske bedrifters innsats for å eksportere varer og tjenester. Disse medlemmer mener det nye Eksportfinansiering Norge har et godt mandat, og ser frem til å følge utviklingen av Eksportfinansiering Norge i deres rolle for å styrke norsk eksport.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er av stor betydning at virkemiddelaktørene har kunnskap om lokalt næringsliv. Skal vi sikre at alle delene av norsk næringsliv ivaretas på en god måte, uansett hvor i landet bedriften måtte være lokalisert, må dette imidlertid sikres gjennom andre virkemidler enn plasseringen av en enkeltaktørs hovedkontor og et regionkontor. Dette kan eksempelvis skje ved å styrke samarbeidet mellom lokale finansinstitusjoner og Eksportfinansiering Norge og ved å styrke Innovasjon Norges regionkontorer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som gjør virkemiddelapparatet for næringslivet mer næringsnært og kundeorientert, særlig tiltak som kan forenkle og tilgjengeliggjøre virkemiddelapparatet for små og mellomstore bedrifter.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at dagens virkemiddelapparat er godt fordelt også regionalt, og at Innovasjon Norge har en viktig rolle som førstelinjetjeneste for eksportvirksomhet. Innovasjon Norge har ti regionkontor, men er til stede i nitten byer i Norge. Det meste av saksbehandlingen foregår lokalt. Disse medlemmer viser til at Innovasjon Norge har flyttet flere hovedkontorfunksjoner ut til regionkontorene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å flytte det nye hovedkontoret til Eksportfinansiering Norge ut av Oslo. Hovedkontoret legges til Ålesund og avdelingskontoret til Bergen.

Komiteen viser til at brukerne av tjenestene i stor grad er lokalisert langs kysten, og gjennom flere organisasjoner har de uttrykt at det er essensielt med nærhet til markedet og næringskompetanse om de skal klare overgangen fra olje og gass til blant annet ny grønn miljøteknologi, offshore havbruk og havvind.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at å flytte det nye hovedkontoret til Eksportfinansiering Norge ut av Oslo må skje nå, da det vil være svært vanskelig å igangsette en slik prosess etter sammenslåing og etablering av et nytt hovedkontor i

hovedstaden. Disse medlemmer viser til at hovedargumentet for å beholde hovedkontoret til den sammenslåtte enheten i Oslo er at finanskompetansen er høyere i hovedstaden. Disse medlemmer bestrider dette, da hovedsetet for DnB Eksportfinansiering er i Bergen og hovedsetet for havbruk og fiskeri i Nordea er i Ålesund. Disse medlemmer fastholder at et hovedkontor i nærheten av disse aktørene vil kunne bidra til å igangsette prosjekt raskere, og at synergier skapes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener at utflytting vil være et viktig tiltak for å tette eksportgapet og den negative eksporttrenden Norge har sett siden 2008. Her kan man dra paralleller til våre naboland, hvor de har styrket klyngene gjennom ulike effektive tiltak. Disse medlemmer peker på at i omstillingen Norge og havnæringene står overfor, er tilgangen på kompetent kapital i stor grad knyttet til forståelse for risikoen og mulighetene som finnes i eksportnæringene langs kysten. Nærhet og samhandling mellom kapitalinstitusjonene og eksportnæringene er identifisert som en kritisk faktor, som vil sikre raskere saksbehandling samt løfte virksomhetenes konkurranseevne. Dette vil også gagne staten gjennom bedre vurderinger knyttet til risiko, kreditt, økonomi og nye investeringer.

Disse medlemmer viser til at erfaring tilsier at kompetanse om næringen og segmentet en opererer innenfor, er svært viktig ved finansiering. Godt kredittarbeid er et håndverk. Der fagmiljøene bidrar gjennom dialog og næringskompetanse, gir det bedre forutsetninger for å lykkes og reduserer risikoen til staten. I en tid der staten bidrar med støtte og tiltak langt over handlingsregelen, trenger man et virkemiddel som jobber i takt med næringen, og som kan øke tempoet når det kreves og verdsette oppsiden fremfor å prise nedsidene. Omstilling og markedsetablering fordrer et Eksportfinansiering Norge som er til stede når og der det skjer. Disse medlemmer mener at å lokalisere den nye etaten tett på brukerne derfor er en gulrot som trumfer den teoretiske risikoen som er identifisert ved sammenslåing, relokalisering og flytting.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker for øvrig at potensielle brukere av Eksportfinansiering Norge er langt flere på vestlandskysten av Norge enn i Groruddalen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen behandle sammenslåingen av GIEK og Eksportkreditt Norge i tråd med de statlige retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og flytte aktiviteten ut av Oslo gjennom å legge hovedkontor og avdelingskontor til henholdsvis Ålesund og Bergen.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er positive til å sikre statlige arbeidsplasser over hele landet. Disse medlemmer støtter også prinsippet om at statlige arbeidsplasser i Oslo skal lokaliseres i de ulike delene av byen og bidra til lokalsamfunnsutvikling for eksempel i Groruddalen. Disse medlemmers standpunkt er å lokalisere Eksportfinansiering Norge i tilknytning til eksportmiljøene.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og velge en modell og lokalisering på Vestlandet for Eksportfinansiering Norge som best tjener eksportmiljøene langs kysten og i landet for øvrig.»

Disse medlemmer registrerer at det blir oppfattet som uheldig for eksportbedriftene å foreta en utflytting av Eksportfinansiering Norge midt i den pågående krisen som følge av koronapandemien. Dette som følge av at GIEK og Eksportkreditt kan bli mindre operative i selve flyttefasen. Det burde tilsi at hele sammenslåingen ble utsatt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvente sammenslåingen av GIEK og Eksportkreditt Norge til det ansees forsvarlig ut fra koronakrisen å velge en løsning for lokalisering av hovedkontor utenfor Oslo i tråd med lokalisering av statlige arbeidsplasser.»

Disse medlemmer understreker at utflyttingen skal gjennomføres så raskt som mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at de ønsker en utredning med målsetting om å etablere sterkere regional tilstedeværelse i nærheten av de viktigste eksportmiljøene rundt om i landet.

Disse medlemmer vil vise til statsrådets vurdering av representantforslaget i brev av 28. januar 2021, hvor statsråden er åpen for at den sammenslåtte enheten GIEK/ Eksportkreditt på et senere tidspunkt får en organisering som tilsier ett eller flere lokalkontor.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, ønsker ikke en utsettelse av sammenslåingen. Flertallet vil peke på at det haster å få gjennomført sammenslåingen, slik at den nye etaten raskest mulig kan bidra til en styrket eksportsatsing.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet ønsker å lokalisere Eksportfinansiering Norge nærmere de eksportregionene som skal betjenes. Det er fra

regjeringen i mandatet for sammenslåingen gitt lovnader om lokalisering av arbeidsplasser i Groruddalen. Disse medlemmer støtter at langt flere statlige arbeidsplasser i Oslo skal lokaliseres i Groruddalen, og ved en utflytting av Eksportfinansiering Norge må det etableres eller flyttes minst et tilsvarende antall andre statlige arbeidsplasser til Groruddalen, slik at lovnaden i mandatet følges opp. Dette må være på plass samtidig som en regionalisering og utflytting av Eksportfinansiering Norge gjennomføres.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for å lokalisere 200 andre statlige arbeidsplasser som i dag fins i Oslo, til Groruddalen. En slik relokalisering skal skje parallelt med omorganisering og utflytting av GIEK og Eksportkreditt Norge.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti merker seg at Senterpartiet foreslår å flytte 200 arbeidsplasser internt i Oslo. Det er vanskelig å ta stilling til et slikt forslag når man ikke vet hvilke stillinger dette gjelder, hvilke virksomheter det gjelder, eller hva som skal være kriteriene for valg av hvilke arbeidsplasser som skal flyttes.

Det virker urealistisk at et slikt forslag skal kunne gjennomføres før sammenslåingen av GIEK og Eksportkreditt Norge. Det virker lite hensiktsmessig å sette omorganiseringen på pause i påvente av en intern flytting av ikke definerte statlige stillinger i Oslo.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at Eksportfinansiering Norge er et viktig verktøy for grønn gjenreisning av Norge. En sterk tilhørighet og tilknytning til eksportregioner over hele landet fremover vil være avgjørende, og dette medlem vil derfor at det vurderes en ny struktur for Eksportfinansiering Norge der man med flere kontorer lokalt kan bidra til å styrke og fremme viktige eksportregioner i Norge.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en fremtidig lokalisering av Eksportfinansiering Norge, hvor både fortsatt lokalisering i Oslo og alternativer utenfor Oslo utredes. Utredningen skal også inneholde en vurdering av en ny struktur med flere lokale kontorer basert i viktige eksportregioner i landet.»

Dette medlem mener på denne bakgrunn at flere statlige arbeidsplasser må lokaliseres i Groruddalen og Oslo Sør og inngå i planene for å ruste opp boområdene og sikre nærhet til flere arbeidsplasser.

Dette medlem viser til at NRK skal flytte fra Marinenlyst, og at Oslo kommune har foreslått lokalisering i Groruddalen og på Økern. Hovinbyen er Oslos største byutviklingsområde, hvor det tilrettelegges for 100 000 nye innbyggere i løpet av de neste 15–20 årene. Dette medlem viser til at Økern er sentrumsnært og har gode kollektivmuligheter. En lokalisering av NRK på Økern vil innebære et positivt løft for Groruddalen og generere arbeidsplasser til hele området.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan tilstedeværelsen av det statlige virkemiddelapparatet for næringslivet i hele landet kan styrkes.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide mandatet til Eksportfinansiering Norge. Utvidelsen skal særlig legge til rette for at det etableres gode eksportfinansieringsordninger for grønn omstilling, kommersialisering, oppskalering og internasjonalisering.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som gjør virkemiddelapparatet for næringslivet mer næringsnært og kundeorientert, særlig tiltak som kan forenkle og tilgjengeliggjøre virkemiddelapparatet for små og mellomstore bedrifter.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som styrker regionenes rolle i næringsutviklingen.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen behandle sammenslåingen av GIEK og Eksportkreditt Norge i tråd med de statlige retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og flytte aktiviteten ut av Oslo gjennom å legge hovedkontor og avdelingskontor til henholdsvis Ålesund og Bergen.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede og velge en modell og lokalisering på Vestlandet for Eksportfinansiering Norge som best tjener eksportmiljøene langs kysten og i landet for øvrig.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen avvente sammenslåingen av GIEK og Eksportkreditt Norge til det ansees for-
svarlig ut fra koronakrisen å velge en løsning for lokali-
sering av hovedkontor utenfor Oslo i tråd med lokalise-
ring av statlige arbeidsplasser.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for å
lokalisere 200 andre statlige arbeidsplasser som i dag
fins i Oslo, til Groruddalen. En slik relokalisering skal
skje parallelt med omorganisering og utflytting av GIEK
og Eksportkreditt Norge.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen utrede en fremtidig loka-
lisering av Eksportfinansiering Norge, hvor både fortsatt
lokalisering i Oslo og alternativer utenfor Oslo utredes.
Utredningen skal også inneholde en vurdering av en ny

struktur med flere lokale kontorer basert i viktige eks-
portregioner i landet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens med-
lemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstre-
parti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser
til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre føl-
gende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede en sterkere regio-
nal tilstedeværelse for Eksportfinansiering Norge ut fra
en målsetting om sterkere regional tilstedeværelse i vik-
tige eksportregioner, og komme tilbake til Stortinget
med saken.

Oslo, i næringskomiteen, den 18. mars 2021

Geir Pollestad

leder og ordfører

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Næringskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

21/553-

28. januar 2021

**Dokument 8:89 S (2020-2021) om utflytting av det sammenslåtte
GIEK og Eksportkreditt til Ålesund og Bergen**

Jeg viser til næringskomiteens brev av 21. januar 2021 der det bes om en vurdering av Dokument 8:89 S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Morten Ørsal Johansen, Kjell-Børge Freiberg og Jon Georg Dale. Forslaget er å flytte det nye sammenslåtte GIEK og Eksportkreditt Norge AS (Eksportkreditt) ut av Oslo og legge hovedkontor til Ålesund og avdelingskontor til Bergen.

Regjeringen har besluttet å slå sammen Eksportkreditt og GIEK til én ny etat som skal være i drift i Oslo 1. juli 2021. Sammenslåingen har fått mye støtte i næringslivet, og det er gledelig å høre at stortingsrepresentantene som har fremmet dette forslaget også mener at en sammenslåing er fornuftig. Formålet med sammenslåingen er å gjøre tilbudet enklere for næringslivet og å få et mer effektivt eksportfinansieringssystem. Det å samle tilbudet i én enhet vil gjøre det enklere særlig for de deler av næringslivet som tradisjonelt har brukt tilbudet lite, men også for de som er godt kjent med tilbudet. En sammenslått enhet vil også kunne gi en mer robust og fleksibel organisasjon som kan omrokere ressurser blant virkemidlene sine for å fremme norsk eksport.

Eksportfinansiering innebærer at man gir finansiering til kjøperne av norske eksportvarer- og tjenester. Formålet er å fremme norsk eksport og bistå norske eksportører, men finansieringen gis til kjøperne. Mange av disse er utenlandske. I veldige mange av transaksjonene samarbeider GIEK og Eksportkreditt med private banker. Staten påtar seg risiko på bedriftene som tar opp lån for å kjøpe varene og tjenestene. Det er derfor et komplekst bilde av brukere som den nye etaten skal fortsette å samarbeide tett med:

- norske eksportører, altså bedrifter i Norge som selger varer/tjenester,
- kjøpere av norsk eksport, som altså er de som får finansiering fra etaten og som etaten tar risiko på, og

- banker, som er medfinansierer og kan få garanti fra etaten slik at etaten betaler hvis kjøper ikke klarer å nedbetale lånet.

En viktig forutsetning for å drive med eksportfinansiering er at man kjenner næringslivet godt. Det er nødvendig for å kunne gjøre gode vurderinger av prosjektene og være en god støttespiller for bedriftene. Eksportkreditt og GIEK har bygget opp gode relasjoner, nettverk og kompetanse om maritime og offshore næringer, som har utgjort en betydelig andel av eksportørene som tradisjonelt har benyttet seg av tilbudet. Den senere tid har det vært et økende omfang av søknader fra andre næringer, som f.eks. fornybar, forsvarsindustrien, havbruk og en rekke fastlandsindustrier. Hvilke typer eksporttransaksjoner som finansieres endrer seg, men Eksportkreditt og GIEK kjenner næringslivet over hele Norge godt, og det skal videreføres. Eksportkreditt har for øvrig hatt tilstedeværelse i Ålesund siden selskapet ble etablert i 2012.

Innspillene om lokalkontor eller hovedkontor i Møre og Romsdal og lokalkontor i Bergen har skapt engasjement, og det har jeg forståelse for ettersom eksportfinansieringsordningene er viktige for næringslivet.

Regjeringen har fulgt *Retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tenesteproduksjon* i sin behandling av hvor den sammenslåtte etaten skal være lokalisert. Etter en grundig vurdering og utredning i tråd med retningslinjene gjorde regjeringen et unntak for hovedregelen og besluttet at etaten skal ligge i Oslo, der begge virksomhetene allerede ligger i dag. Regjeringen har vektlagt at egenarten (svært spesialisert virksomhet) og risikoen knyttet til virksomheten (garantirammer på 185 mrd. kroner, hvorav en stor andel er særlig risikoutsatt som følge av situasjonen i offshorenæringen) talte for å gjøre unntak fra hovedregelen. Det har blitt lagt avgjørende vekt på å beholde dagens kompetanse for å sikre statens verdier og kontinuitet i driften av en ny virksomhet.

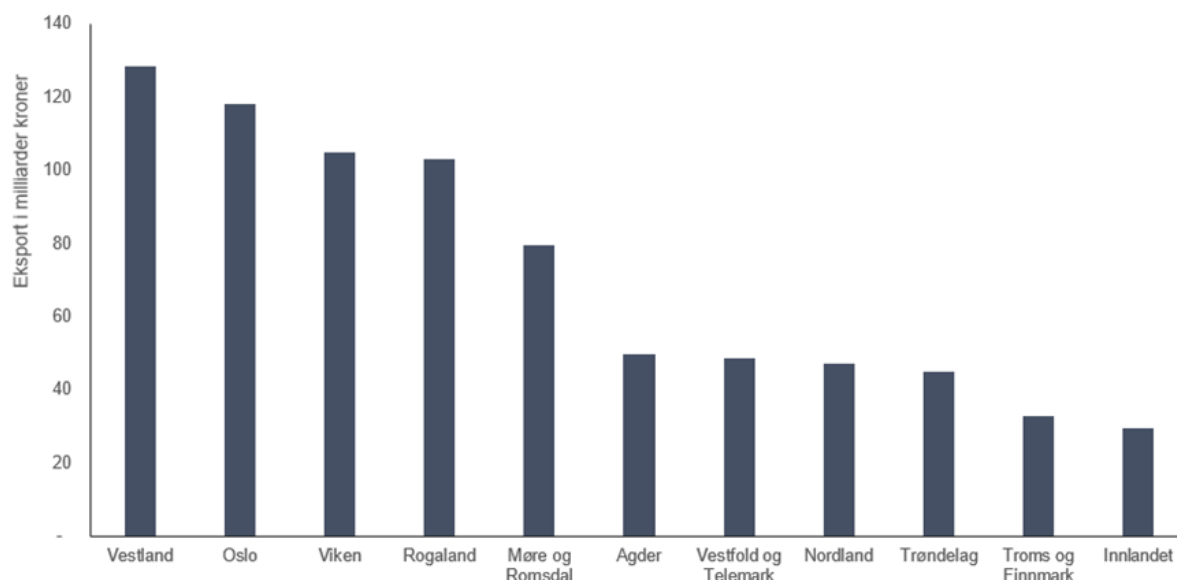
Risikoen knyttet til eksportfinansiering er vesentlig. Garantirammene for de ordinære garantiordningene har som nevnt en samlet ramme på 185 mrd. kroner, og det er utestående lån for 54 mrd. kroner under eksportkredittordningen. Når staten gir garantier innebærer det at det er staten som betaler tilbake et lån hvis kjøper ikke gjør det. I det ligger det at staten påtar seg en potensiell økonomisk forpliktelse. Det er en risiko staten er villig til å påta seg for å fremme eksport, men det krever god innsikt og grundige, gode risikovurderinger både i forkant og underveis i lånets løpetid og at staten jobber for å sikre sine verdier og unngå tap. I dag er risikoen i virksomhetene betydelig, noe som illustreres av det store antallet misligholdsaker som følge av situasjonen i offshorenæringen. Av GIEKs utestående garantier på 91 mrd. kroner er om lag halvparten særlig risikoutsatte. GIEK har utestående krav på om lag 19,5 mrd. kroner i 55 land som skal gjenvinnes og tilbakebetales, og etaten forventer å måtte låne opp mot 16 mrd. kroner fra statskassen innen 2025.

Virksomheten trenger både bredde- og dybdekompetanse, herunder god kompetanse om norsk næringsliv generelt og om enkelt næringer og om kundene og næringslivet i kundenes land. Det er også nødvendig med spesialisert kjernekompetanse innen finans og jus, bl.a. om kredittvurderinger, internasjonale finanstransaksjoner, internasjonal forretningsjus, restrukturering og bærekraft og ansvarlig næringsvirksomhet. Denne typen kjerne-

kompetanse anses som vesentlig for at virksomheten skal kunne drive forsvarlig og for at etaten skal kunne vurdere søknader om finansiering, bistå de norske eksportørene i deres prosjekter og utviklingen av disse og ta gode beslutninger om hvilken risiko staten kan påta seg. Det er videre avgjørende med spesialisert seniorkompetanse i det omfattende arbeidet med å sikre statens verdier og være en profesjonell part i de krevende restrukturerings- og misligholdsakene som næringslivet og de offentlige eksportfinansieringsvirksomhetene står i. Over halvparten av de ansatte i GIEK og Eksportkreditt har mer enn 20 års erfaring. Det vil være både betydelig økt risiko for og økt omfang av tap av statens verdier om ressursene må skiftes ut. Videre har departementet, i utredningen om lokalisering, slått fast at det finnes andre norske byer med tunge utdanningsinstitusjoner og tilstedeværelse av både norske og enkelte utenlandske banker, finansmiljøer, konsultentselskaper og advokatfirmaer. Likevel er det slik at tilfanget til spesialistkompetanse innenfor eksportfinansiering, restruktureringer og juridiske forhold er størst i Oslo. Kravene til kompetanse i den nye virksomheten veier svært tungt, og da vektlegges særlig behovet for å beholde dagens kjernekompetanse i GIEK og Eksportkreditt Norge i den nye eksportfinansieringsenheten.

Eksport er viktig for verdiskapingen i Norge. Selv om det er kjøperne av eksportvarene og -tjenestene som får finansiering og som staten tar risiko på, så er målgruppen for ordningene de norske eksportørene. Eksportørene som benytter eksportfinansiering finnes over hele landet og i mange næringer, og jeg er opptatt av at vi når ut både til eksisterende eksportører og til nye eksportører i næringer som tradisjonelt har brukt eksportfinansiering lite. Slik kan vi bidra til omstilling, eksport og økt verdiskaping. Figuren og tabellen under viser hhv. eksport fra Norge per fylke i 2019 og fylkesoversikt over nye lån og garantier fra Eksportkreditt og GIEK i 2020.

Figur 1: Norsk eksport i 2019 (uten olje og gass) fordelt på fylke

Kilde: SSB og Menon Economics, bearbeidet for Eksportkreditt Norge

Tabell 1: Oversikt over nye garantier og lån fra GIEK og Eksportkreditt i 2020 fordelt på eksportørenes/produsentenes fylke¹

<i>alle tall i millioner kroner</i>		
Eksportørenes/produsentens fylke	GIEK	Eksportkreditt
Rogaland	NOK 4 156	NOK 23
Oslo	NOK 1 869	NOK 85
Viken	NOK 1 626	NOK 1 298
Møre og Romsdal	NOK 1 445	NOK 2 317
Trøndelag	NOK 984	NOK 58
Troms og Finnmark	NOK 804	NOK 0
Vestland	NOK 566	NOK 116
Nordland	NOK 287	NOK 0
Innlandet	NOK 235	NOK 0
Vestfold og Telemark	NOK 16	NOK 713
Agder	NOK 5	NOK 0
<i>Total</i>	<i>NOK 11 994</i>	<i>NOK 4 610</i>

Det er av vesentlig betydning at vi lykkes med å fremme eksport over hele landet. Departementet har vurdert at det er vanskelig å se grunnlag for å trekke frem at det vil være mer hensiktsmessig med fysisk nærhet til ett miljø eller en del av brukerne enn andre. Det må også være slik at den nye etaten fortsatt skal kunne gjøre objektive risikovurderinger både om en bedrift skal få lån og garanti, og kunne håndtere situasjoner underveis når bedriften skal nedbetale lånet og eventuelt får utfordringer med tilbakebetalingen, på en god og tillitsvekkende måte.

Jeg er åpen for at den sammenslåtte enheten GIEK/Eksportkreditt på et senere tidspunkt har en organisering som tilsier ett eller flere lokalkontor. Imidlertid har departementet vurdert at det ikke er hensiktsmessig å pålegge virksomheten dette nå. Dette er begrunnet i at omstillingsprosesser er svært krevende og at kapasiteten til virksomhetene i stor grad er utnyttet allerede. Jeg er svært opptatt av at tilbudet til næringslivet skal opprettholdes under omstillingsprosessen, inkludert oppfølging av midlertidige ordninger som følge av pandemien. Hovedutfordringen er å fremme ny norsk eksport, samtidig som de tar hånd om de tapsutsatte sakene. Dette innebærer vurdering av søknader og oppfølging av misligholds- og restruktureringssaker. Å etablere nye lokalkontor vil i seg selv kreve ressurser, og de to virksomhetene har i dag om lag 140 ansatte. I en tid hvor det eksportrettede næringslivet allerede står i en krevende situasjon bør mest mulig av kapasiteten brukes til å bistå bedriftene.

Til sammen veier disse hensynene så tungt at regjeringen har besluttet å gjøre et unntak for hovedregelen og på dette tidspunkt lokalisere den nye sammenslåtte etaten i Oslo. Sammenslåingen innebærer at vi får én aktør som har ansvar for helheten av

¹ Tabellen viser hvilke eksportørfylker/produsentfylker GIEK og Eksportkreditt har finansiert transaksjoner fra i 2020. For GIEK gir tabellen oversikt over nye garantier innenfor ordinære ordninger, og nye garantier gitt i forbindelse med restruktureringer og de tre korona-ordningene er ikke inkludert. For Eksportkreditt vises alle nye lån under eksportkredittordningen. GIEK garanterer for mange av lånene under eksportkredittordningen.

eksportfinanseringsvirkemidlene. Det skal bli enklere for næringslivet og et mer effektivt system, og etaten skal fortsette å samarbeide med eksportører, kjøpere og banker og gi finansiering til gode prosjekter over hele landet. Jeg kan forsikre om at bedriftene i Ålesund, i resten av Møre og Romsdal, Bergen og i hele resten av landet skal få minst like god oppfølging av GIEK/Eksportkreditt på veien videre som det de har fått til nå.

Med hilsen

Iselin Nybø

Næringskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

21/553-

10. mars 2021

Dokument 8:89 S (2020-2021) om utflytting av det sammenslåtte GIEK og Eksportkreditt til Ålesund og Bergen

Jeg viser til næringskomiteens brev av 10. mars 2021 med anmodning om svar innen kl. 17.00 10. mars 2021 der næringskomiteens leder har spørsmål i forbindelse med arbeidet med Dokument 8:89 S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Morten Ørsal Johansen, Kjell-Børge Freiberg og Jon Georg Dale.

Spørsmål

Har det blitt bestemt konkret hvor Eksportfinans skal lokaliseres?

Er det bestemt hvilke lokaler det nye Eksportfinans skal bruke?

Svar

Det er ikke avgjort i hvilke lokaler Eksportfinansiering Norge (Eksfin) skal holde til.

Interimsstyret for sammenslåingen har fått mandat til å undersøke muligheten for å samlokalisere de to virksomhetene. I mandatet til interimsstyret har departementet vist til Kommunal- og moderniseringsdepartementets Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor. Det er slik at statlige virksomheter i Oslo skal søkes lokalisert i Groruddalen eller i tilsvarende område der virksomheten vil gi størst bidrag til utviklingen i Oslo og sentrale kommuner i Oslo-området, jf. Retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon. Her kan også forpliktelser i eksisterende leieavtaler spille inn.

Arbeidet med et forslag til departementet om samlokalisering pågår fortsatt i interimsstyret. Det er ikke nødvendigvis slik at virksomhetene må være samlokalisert fra oppstarten.

Jeg viser for øvrig til mitt brev av 28. januar 2021 med vurdering av representantforslaget.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Iselin Nybø". The signature is written in a cursive, flowing style with a small flourish at the end.

Iselin Nybø

